

Nr 320.

Av herr **Edberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 253, med förslag till lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig eller krigsfara.

I proposition nr 253 har regeringen förelagt riksdagen ett omarbetat förslag till lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig eller krigsfara, vari åtskilliga av de önskemål, som uttalades i riksdagens skrivelse till regeringen den 26 mars innevarande år, tillgodosetts. Sålunda ha vissa normer för censurens verksamhet angivits och den centrala granskningsmyndighetens sammansättning fastställts, varjämte förutsättningarna för censurens införande ha konkretiserats. Dessutom har justitieministern i sitt yttrande signalerat ett frivilligt kontrollsystem under pressens egen medverkan, vilket skulle konstrueras på så sätt, att en särskild pressnämnd, bestående av personer tillhörande pressens egna organisationer, tillsattes med uppgift att upprätthålla förbindelserna mellan pressen och myndigheterna och vara »ett organ för självdisciplin inom pressen».

Trots dessa väsentliga förbättringar återstå likväl ett par punkter, mot vilka betänksamheten i främsta rummet riktade sig då det gällde den vid 1940 års riksdag villkorligt antagna tillämpningslagen. Detta gäller sålunda det vaga uttrycket »krigsfara» — i § 2 har uttrycket ersatts med »rikets farliga belägenhet», vilket knappast torde innebära någon snävare gränsdragning. Enligt det vid fjolårets riksdag antagna lagförslaget skulle censuren bl. a. avse att förhindra publicerandet av meddelanden, som kunde »skada rikets förhållande till främmande makt»; detta uttryck har nu förvandlats till »störa rikets fredliga förhållande till främmande makt». Omformuleringen har inte kunnat stilla de farhågor man hyst för att hänsyn till främmande makt skall kunna utgöra anledning att införa censur.

Det torde nämligen icke kunna bestridas, att regeringens ansvar utåt blir desto större, om i dess hand läggas vissa kontrollmöjligheter över pressen redan i fredstid. Förhandenvaron av sådana bestämmelser kan fresta främmande makt att framställa grava hotelser till den svenska utrikesledningen i den bestämda avsikten att sätta munkorg på den svenska pressen och litteraturen. Samtidigt är den främmande propagandan i landet i stor utsträckning oåtkomlig för granskningsmyndigheterna. Ett sådant tillstånd låter sig alltså tänkas, då den främmande propagandan fritt får operera, men den klart svenska press, som vill analysera denna propaganda, skulle kunna censureras för att icke störa rikets fredliga förhållande till främmande makt. Med andra ord: sådana förhållanden kunna inträffa, då bestämmelsen om förhandsgranskning under tid av krigsfara och på angivna grunder blir en

akilleshäl för den inre fronten — under period av krig har ju bestämmelsen om rikets fredliga förhållanden till främmande makt ingen som helst betydelse.

Då det ur konstitutionell synpunkt icke torde vara nödvändigt, att tillämpningslagen utnyttjar alla de möjligheter, som själva grundlagsbestämmelserna ge, torde det icke vara nödvändigt att bibehålla uttrycket »krigsfara» i tillämpningslagen, liksom ej heller något hinder torde möta för att uttrycket »störa rikets fredliga förhållande till främmande makt» utginge. Därför hemställes,

att i § 1 i regeringens förslag till lag med vissa bestämmelser vid krig eller krigsfara bestämmelsen om förhandsgranskning och införsel förbud vid krigsfara måtte utgå; samt att i § 2 samma lag uttrycket »eller störa rikets fredliga förhållande till främmande makt» likaledes måtte utgå.

Stockholm den 3 juni 1941.

Rolf Edberg.

Adolf Wallentheim.

Bertil von Friesen.